

«ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ» :ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

Του **Αντώνη Π.Αργυρού**.

τ.Υπουργού Επικρατείας,Δικηγόρου ΑΠ.

Το Σύνταγμα του 1975 ήταν πραγματικά πρωτοποριακό Σύνταγμα για την εποχή του. Το Σύνταγμα λειτούργησε ικανοποιητικά και δεν δημιουργήθηκαν αντίστοιχα ζητήματα «ανωμαλίας¹», όπως συνέβη σε προγενέστερα Συντάγματα. Δυστυχώς όμως υπήρξε μη συνετή εφαρμογή του σε πολλές περιπτώσεις, οφειλομένη κυρίως σε εκείνους που είχαν ταχθεί να το τηρούν.

Το Σύνταγμα του 1975² υπέστη, εξαιρετικά άστοχες προσπάθειες αναθεώρησης του: Με την αναθεώρηση το 1986³ συντελέστηκε η παντελής αποδυνάμωση⁴ των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας⁵ και η μεταβολή του συστήματος σε «Πρωθυπουργοκεντρικό», το 2001 η Συνταγματική Αναθεώρηση, που ήταν πολύ εκτεταμένη, δεν είχε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Η Αναθεώρηση του 2008 από την Η' Αναθεωρητική Βουλή, ουδέν ουσιαστικό προσέφερε. Η τελευταία αναθεώρηση περατώθηκε με τη δημοσίευση του από 27-5-2008 σχετικού ψηφίσματος στο ΦΕΚ, η οποία έγινε στις 2-6-2008. Επομένως η επόμενη αναθεώρηση δεν μπορεί να γίνει πριν από τον Ιούνιο του 2013.

Η σημερινή κρίση είναι αδιάψευστος μάρτυρας της αποτυχίας. Ο Τόπος χρειάζεται ένα Σύνταγμα αντάξιο της Ιστορίας του Τόπου και χρήσιμο για τη αντιμετώπιση των δυσκολιών των καιρών.

Ο Τόπος πλέον χρειάζεται «ΜΙΑ ΝΕΑ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ».

---

¹ Με χαρακτηριστική την περίπτωση των «Ιουλιανών» του 1965.

² Βλ: Προκόπη Παυλόπουλου : Το βιβλίο Η Αναθεώρηση του Συντάγματος – Υπό το πρίσμα της κοινοβουλευτικής εμπειρίας.

³ Βλ: Μάνεσης, Αριστόβουλος: Η συνταγματική αναθεώρηση του 1986, Παρατηρητής, 1989

⁴ Βλ: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΦΟΥΝΤΕΔΑΚΗ: Συνταγματικό Δίκαιο ΙΙ (Πολιτικοί Θεσμοί) - Πανεπιστημιακές παραδόσεις 2011 ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙ (ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ)«Το εύρος των προεδρικών αρμοδιοτήτων αποτέλεσε το αντικείμενο της αναθεώρησης του 1986, κατά την οποία αυτές μειώθηκαν δραστικά. Η αναθεώρηση κινήθηκε προς την κατεύθυνση του κοινοβουλευτικού χαρακτήρα του πολιτεύματος, αίροντας ρυθμίσεις που ενίσχυαν υπερβολικά τον πολιτευματικό ρόλο του αρχηγού του κράτους, χωρίς όμως να επιτύχει την ενδυνάμωση του Κοινοβουλίου. Προκάλεσε, έτσι, την υπερβάλλουσα ενίσχυση του πρωθυπουργο-κεντρικού στοιχείου του πολιτεύματος, ανατρέποντας κάθε είδους αντίβαρο στην πολιτική εξουσία του Πρωθυπουργού.»

⁵ Βλ: Σπυρόπουλος Φίλιππος: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως 'ρυθμιστής του πολιτεύματος', Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1990

Όπως έχει διατυπώσει με τρόπο κλασσικό ο Montesquieu⁶, το καλύτερο πολίτευμα είναι εκείνο στο οποίο υπάρχουν θεσμικά όρια στην υπερβολική συγκέντρωση της εξουσίας, και τα καλύτερα όρια είναι όταν τα πράγματα έχουν έτσι διευθετηθεί "ώστε η (μια) εξουσία να αναχαιτίζει την (άλλη) εξουσία". Χαρακτηριστικά του νέου συνταγματος πρέπει να είναι η αμοιβαία λογοδοσία των εξουσιών και η αξιοκρατία και η διαφάνεια λειτουργίας του πολιτεύματος. Κανείς απολύτως δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι υπεράνω του νόμου και κανείς δεν θα μπορεί να μένει ατιμώρητος, όπως συμβαίνει δυστυχώς σήμερα, σε πάμπολλες περιπτώσεις. «Ύβριν χρηή σβεννύναι μάλλον ἢ πυρκαϊήν.» είπε ο Ηράκλειτος.

Σε κάθε περίπτωση η Αναθεώρηση που ετοιμάζεται, πρέπει να γίνει για την θεραπεία των σοβαρών προβλημάτων που έχουν ανακύψει και έχουν οδηγήσει στην τρομακτική κρίση που όλοι βιώνουμε και σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να οδηγήσει στην επιβεβαίωση ή καθιέρωση δυσμενών ρυθμίσεων που αφορούν την παρούσα κρίση και λειτουργούν⁷ μέσα στο πλαίσιο των εξαιρετικών συνθηκών που διέρχεται ο τόπος και πρέπει να έχει αποκλειστικό σκοπό την διεύρυνση και όχι την συρρίκνωση ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Η Αναθεώρηση δεν επιτρέπεται, ούτε μπορεί να γίνει, για να οδηγηθούμε τελικά σε θεσμική οπισθοδρόμηση του νομικού μας πολιτισμού.

Η δημοσιονομική κρίση, αλλά και σοβούσα κοινωνική αναταραχή και ανωμαλία, απεκάλυψε πλήρως την επιτακτική ανάγκη, για την αναμόρφωση του πολιτικού συστήματος μέσω μίας νέας ουσιαστικής και δραστικής συνταγματικής Αναθεώρησης. Υπάρχει ωστόσο και όχι επικρατούσα η άποψη, ότι χρειάζεται κάτι πιο δραστικό της Αναθεώρησης του Συντάγματος, όπως η διαδικασία θέσπισης νέου Συντάγματος κι αυτό «θα μπορεί να εξασφαλιστεί» με την άμεση νομιμοποίησή του μέσω της συστηματικής συμμετοχής του λαού στην κατάρτισή του.

Σε κάθε περίπτωση η Αναθεώρηση του Συντάγματος πρέπει να έχει κατά την γνώμη μας, τα εξής ενδεικτικά χαρακτηριστικά :

1. Η Εκλογή-αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας.

I.-Αναθεωρητική ή Συντακτική Βουλή ; Αυτό το ερώτημα τίθεται πλέον με τον πιο επιτακτικό τρόπο στον δημόσιο διάλογο.

Σύμφωνα με το άρθρο **32§1** του Ελληνικού Συντάγματος η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας γίνεται από τη Βουλή. Η απευθείας εκλογή⁸ του Προέδρου από το λαό (άμεση εκλογή) προϋποθέτει συνταγματική αναθεώρηση. Σύμφωνα όμως με το άρθρο

⁶ Βλ: σε άρθρο Αντώνη Μακρυδημήτρη: ΒΗΜΑ 04/02/2001 «Οι αρμοδιότητες του Προέδρου» «Το καλύτερο πολίτευμα είναι εκείνο στο οποίο υπάρχουν θεσμικά όρια στην υπερβολική συγκέντρωση της εξουσίας» (<http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=130421>)

⁷ Βλ και Αντώνη Π.Αργυρού « ΤΑ "ΠΡΟΝΟΜΙΑ" ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ " ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ" ΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ», σε ειδικό τεύχος ΝΟΒ 60,2012

⁸ Βλ: Μανωλκίδης, Σωτήρης, "Η αναθεώρηση της διαδικασίας της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η συνταγματική υποδοχή της δυνατότητας άμεσης εκλογής του ΠτΔ ως πρόβλημα καθορισμού των ορίων του αναθεωρητικού διαβήματος", Νομικό Βήμα, 2001, σ. 144-151

110§1 του Συντάγματος, «Οι διατάξεις του Συντάγματος υπόκεινται σε αναθεώρηση, εκτός από εκείνες που καθορίζουν τη βάση και τη μορφή του πολιτεύματος, ως Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία».

Συνεπώς η άμεση⁹ εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας από το λαό¹⁰, μεταβάλλει το πολίτευμα¹¹ από Προεδρευόμενη σε Προεδρική Δημοκρατία και προς τούτο απαιτεί Συντακτική και όχι Αναθεωρητική Βουλή. Η άμεση εκλογή Προέδρου από το λαό δεν φαίνεται εφικτή, αφού όπως εγκυροί νομικοί¹² υποστηρίζουν, αυτό δεν είναι δυνατόν, ενώ υπάρχει και η αποψη ότι θα οδηγούσε σε Συνταγματική εκτροπή.

Σε κάθε περίπτωση όμως, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα μπορούμε να πορευθούμε σε Συνταγματική Αναθεώρηση.

II.-Αποτελεί προϋπόθεση της αναθεωρητικής λειτουργίας, η ενδυνάμωση¹³ των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπως αυτές ίσχυαν υπο το αρχικό Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 35: Αρμοδιότητες που δεν εχρηζαν υπουργικής υπογραφής, άρθρα 38παρ3, 39παρ1: Συγκληση του Υπουργικού Συμβουλίου και του Συμβουλίου της Δημοκρατίας υπο τη προεδρία του, άρθρο 42: Κύρωση των νόμων, άρθρο: 48 Κύρηξη της χώρας σε κατάσταση πολιορκίας, άρθρο 37: διορισμός Πρωθυπουργού, άρθρο 38: παύση της Κυβερνήσεως), με σκοπό την δημιουργία ισορροπίας μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας και των εκλεγμένων Κυβερνήσεων.

Εφικτό θα ήταν να «επανέλθουν» οι αρμοδιότητες που διέθετε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πριν από την αναθεώρηση του 1985.

---

⁹ Βλ: Γ. ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΥ ««Από τη Γ' στη Δ' Ελληνική Δημοκρατία» σε Έντυπη Έκδοση Ελευθεροτυπία, Σάββατο 9 /2/2013

---

¹⁰ Το θέμα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας απευθείας από τον λαό θέτει ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, Ευάγγελος Βενιζέλος, σε ανάρτησή του στον προσωπικό του λογαριασμό στο twitter. «Να συζητήσουμε για έναν άλλο ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας και τον τρόπο εκλογής του. Η άμεση εκλογή από το λαό πρέπει να συζητηθεί», τονίζει χαρακτηριστικά. (<http://www.voria.gr/index.php?module=news&func=display&sid=121206>)

¹¹ Η μορφή του πολιτεύματος που θεσπίζει το ισχύον Σύνταγμα είναι αυτή της Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας. Το ζήτημα του αιρετού ή μη αρχηγού του κράτους ρυθμίστηκε οριστικά μετά την κατάργηση της δικτατορίας (24.7.1974), με το δημοψήφισμα της 8.12.1974, και αποτυπώθηκε στο άρθρο 1 παρ.1 Σ.

¹² Στα Πρακτικά της Ολομέλειας της Βουλής της 5.5.1998 σελ7777 επ, ο καθηγητής Προκόπης Παυλόπουλος θεωρεί ότι η άμεση εκλογή του ΠτΔ δεν είναι οι περιορισμοί του άρθρου 110 Σ αλλά το γεγονός ότι ο ΠτΔ δεν έχει τόσες αρμοδιότητες που να δικαιολογούν την άμεση εκλογή του, βλ:σε υποσημ 1 του Μανωλκίδη, Σωτήρη ,ο.π.-

¹³ Στο Συνταγματικό Δίκαιο του καθηγητή Φ.Σπυρόπουλου (εκδ Αντ.Σακκουλα,2006) σελ 348 αναφέρεται ότι: «Στην Αναθεώρηση του 2001 δεν τεθηκε ζήτημα ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων του Προέδρου.Σιωπηρώς έγινε δεκτός ο περιορισμός τους το 1986»

Οι αρμοδιότητες αυτές(προ του 1985)του ΠτΔ ήταν σαφείς, συγκεκριμένες και διατηρούσαν ένα καθεστώς ισορροπίας στη συγκατοίκησή του με τις εκλεγμένες κυβερνήσεις.

III.-Αξίζει όμως να θεραπευθεί το τεράστιο ζήτημα που δημιουργεί η διάταξη του άρθρου **32 Σ** που επιτάσσει βουλευτικές εκλογές, αν στην εκλογή του ΠτΔ δεν επιτευχθεί αριθμητική πολιτική συναίνεση στη Βουλή¹⁴.

Το ζήτημα της αλλαγής του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας απασχόλησε τόσο τη Ζ' Αναθεωρητική Βουλή του 1996, η οποία διαπίστωσε την ανάγκη αναθεώρησης του άρθρου 32 Σ όσο και την Η' Αναθεωρητική Βουλή του 2000, στην οποία δεν επιτεύχθηκε τελικά η απαιτούμενη πλειοψηφία των 180 ψήφων για την αναθεώρηση του.

IV.-Ο ΠτΔ να εκλέγεται για μια μόνο θητεία εξη ετών, χωρίς δικαίωμα επανεκλογής.

2.-Τήν απόλυτη καθιέρωση της Δικαστικής Ανεξαρτησίας¹⁵, με την **επιλογή¹⁶ της Ηγεσίας¹⁷ της Δικαιοσύνης από τις Ολομελείες¹⁸ των Ανώτατων Δικαστηρίων**, τροποποιουμένου σχετικά του άρθρου 90 παρ 5 Σ.

3.-α) Η αναβίβαση του ΑΕΔ¹⁹, σε «Συνταγματικό» Δικαστήριο που θα επιλύει **τελικώς** τα πάσης φύσεως συνταγματικά ζητήματα, με την χορήγηση δικαιώματος ατομικής προσφυγής από οποιονδήποτε πολίτη και β) την καθιέρωση προληπτικού ελέγχου συνταγματικότητας των νόμων και των κανονιστικών πράξεων από το Συμβούλιο της Επικρατείας. γ) Προτείνεται βέβαια να διατηρήσουν όλα τα δικαστήρια (όλων των βαθμίδων και δικαιοδοσιών) το συγκεκριμένο έλεγχο της συνταγματικότητας των

---

¹⁴ βλ. Κ. Μποτόπουλος, Τα Νέα, 22.7.09.

¹⁵ Βλ Αντώνης Π. Αργυρός : «Η Δικαιοσύνη σε δοκιμασία»Ελληνική Δικαιοσύνη, τόμος 48ος, τεύχος 2ο 2007.

¹⁶ Βλ:Γ.Κουμάντος: «Δικαιοσύνη:Ο μύθος και πραγματικότητα»,Γ.Κουμάντος,Στόχος :η δημοκρατία ,Αθήνα 1975,152επ.

¹⁷ Ο Πρόεδρος του ΣτΕ Κ.Μενουδάκος προτείνει: «Γίνεται μεγάλη συζήτηση για το ποιος επιλέγει τον πρόεδρο και τους αντιπρόεδρους των ανώτατων δικαστηρίων. Νομίζω ότι αυτή είναι λάθος συζήτηση, διότι πραγματικά δεν μπορεί να βρεθεί ο ιδανικός τρόπος και το ιδανικό εκλεκτορικό σώμα, το οποίο δεν θα είχε κάποιες αδυναμίες. Αυτό που πρέπει να γίνει -και είναι το τέταρτο σημείο που προτείνω-, είναι να καταργηθεί ο βαθμός του προέδρου». πηγή: www.enet.gr 12 Φεβ 2013.

¹⁸ Βλ: 14/1998 Διοικητική Ολομέλεια του Αρείου Πάγου.

¹⁹ Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο ,το οποίο θεσμοθετείται με βάση το άρθρο 100 του Συντάγματος, έχει αρμοδιότητες εκλογοδικείου (έκπτωση βουλευτών λόγω κωλύματος ή ασυμβιβάστου, έλεγχος δημοψηφίσματος) και αρμοδιότητα να επιλύει τη σύγκρουση απόψεων ανώτατων δικαστηρίων σχετικά με την έννοια ή τη συμφωνία με το Σύνταγμα διατάξεων τυπικού νόμου.

νόμων, με ειδικότερες ρυθμίσεις και επιβάλεται ο αυστηρός προληπτικός δικαστικός έλεγχος των Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου δ) Όλες χωρίς καμιά εξαίρεση οι πράξεις των αλλών λειτουργιών (Εκτελεστικής και νομοθετικής και πλέον και των interna corporis (εσωτερικά ζητήματα) της Βουλής), ελέγχονται από τα δικαστήρια (όπως συμβαίνει²⁰ απαρεγκλητα από τις 18/1871 και 23/1897 αποφάσεις του ΑΠ μέχρι σήμερα) κατά το άρθρο 93 παρ. 4Σ²¹.

Η αποψη της διατηρήρησης του υπάρχοντος συστήματος του διαχύτου ελέγχου εχει σημαντικά πλεονεκτήματα ,όπως, είπε ο Σύμβουλος του ΣτΕ Ν.Ρόζος: α) « η αφηρημένη και "εν κενώ" ερμηνεία του Συντάγματος από το Συνταγματικό Δικαστήριο²² έχει το μέγιστο μειονέκτημα ότι το τυχόν σφάλμα δεν διορθώνεται, ενώ με το σύστημα του διάχυτου ελέγχου δίνονται πολλοί ερμηνευτικοί χρωματισμοί στους νόμους και το Σύνταγμα, ανάλογα με την εξέλιξη των συνθηκών και των ηθών, της ζωής δηλαδή, και το πλήθος των περιπτώσεων. Τέλος, είναι οποτεδήποτε δυνατή η διόρθωση της εσφαλμένης κρίσεως. Δεν πρέπει επίσης να παροράται το ότι με την ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου θα επιβραδυνθή κατά πολύ η απονομή της δικαιοσύνης και θα μειωθή η εφαρμογή του Συνταγματικού Δικαίου. Ειδικότερα, η προβολή λόγου περί αντισυνταγματικότητας θα είναι προνόμιο μόνον εκείνων που θα έχουν την οικονομική δυνατότητα να διαρκέση μεγάλο χρονικό διάστημα η δίκη. Συνεπώς θα προτιμάται η προβολή λόγων περί αντιθέσεως στο κοινοτικό δίκαιο και στην Ε.Σ.Δ.Α. Για όλους αυτούς τους λόγους, η ίδρυση Συνταγματικού Δικαίου στην Ελλάδα, πέραν του ότι είναι αντίθετη στη συνταγματική μας παράδοση και του ότι γεννά πολύ περισσότερα προβλήματα απ' όσα λύει, είναι ύποπτη, ανεξήγητη και αποκρουστέα²³.» άλλωστε όπως είπε ο Αντιπρόεδρος του ΑΠετ κ Κυριτσάκης: « Ο «διάχυτος» δικαστικός έλεγχος, όπως ισχύει σήμερα (άρθρ. 93 παρ. 4 και 101 παρ.1ε Συντάγματος), επιβάλλεται και, πρέπει, να διατηρηθεί, αφού αυτό αποτελεί, ιστορικό και ουσιαστικώς ορθό επίτευγμα της δημοκρατίας και ειδικότερη έκφραση και εφαρμογή της ιεραρχίας των κανόνων του δικαίου, ουσιαστικό στοιχείο της λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών και εν τέλει θεμελιώδη εγγύηση του κράτους δικαίου. Όπως έχει αποκρυσταλλωθεί στη συνείδηση των νομικών και όσων από τους πολίτες έχουν γνώση του θέματος, ο διάχυτος έλεγχος αποτελεί το στολίδι της νομολογίας και της ελληνικής έννομης τάξης και συναρτάται απόλυτα με το δεδικασμένο»²⁴

---

²⁰ Με τον ν 3900/2010 νομίζω επιτυγχάνεται περιορισμός του διαχυτου ελέγχου βλ: ΤΑΣΟΣ Γ. ΠΡΟΥΣΑΝΙΔΗΣ: Ο Νόμος 3900/2010 , Οι θεσμικές αλλαγές στη Δικονομία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Δημοσιευμένο στην ΕΔΔΔ 2011, σελ.898 επ.

²¹ Βλ Νικολάου Κλαμαρή «Ο Ελευθεριος Βενιζέλος και οι Συνταγματικές Αναθεωρήσεις από χθές στο σήμερα» «Δικαστική Ανεξαρτησία και έλεγχος της συνταγματικότητας (1911-2006)» Ανάτυπο ημερίδας 27.11.2006

²² Βλ: Γεώργιος Γεραπετρίτης «Συνταγματικό Δικαστήριο στην Ελλάδα: Μία όψιμη εμφύτευση» (2006) Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου 53

²³ Βλ: Νίκος Ρόζος, Σύμβουλος Επικρατείας, Δ.Ν.σε Περιοδικό Δίκη Έτος [2006] -Ιούλιος - Αύγουστος 2006 «Η ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου με την προσεχή αναθεώρηση του Συντάγματος»

²⁴ Βλ: Δημήτριος Κυριτσάκης: Αναθεώρηση του Συντάγματος, ΝΟΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ Ε.ΝΟ.Β.Ε. - ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2006 - ΤΕΥΧΟΣ 40

Αξίζει να σημειωθεί βεβαία ότι ο Αντώνης Μανιτακας²⁵ έχει πεί: «Δεν βλέπω, κατά συνέπεια, άλλη αιτιολογία για την ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου εκτός από μία, που δεν ομολογείται: **τον έλεγχο της δικαστικής εξουσίας από την πολιτική με την ουσιαστική στέρηση του δικαστή και κάθε δικαστή της εξουσίας που έχει, πάνω από έναν αιώνα, να ελέγχει τη συνταγματικότητα των νόμων.**»

4.- Εκλογή λαϊκών δικαστών²⁶ :Στα Ανώτατα Δικαστήρια επιλέγονται(εκτός επετηρίδος) από τις Ολομελίες τους κατά το 1/10 Δικαστές με ή χωρίς θητεία, που δεν προέρχονται όμως από το Δικαστικό Σώμα, διαθέτουν επαρκή νομική παιδεία και θα μεταφέρουν το λαϊκό αίσθημα στο δικαστήριο(όπως συμβαίνει με το ΑΕΔ στο οποίο συμμετέχουν σήμερα καθηγητές Πανεπιστημίου).

5.-Καθιέρωση θεσμού «Γενικού Επιτρόπου»²⁷ :με την μετατροπή της Γενικής Επιτροπείας της Επικράτειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου²⁸ σε ανεξάρτητο δικαστικό ελεγκτή νομιμότητας, για τη διαφύλαξη της σύννομης και χρηστής διοικητικής δράσης που επάγεται δημοσιονομικό αποτέλεσμα και την καταπολέμηση της διαφθοράς.Στο Γενικό Επίτροπο υπάγονται διοικητικά ολοι οι ελεγκτικοί²⁹ μηχανισμοί του Κράτους.

---

²⁵ Βλ: «Η δικαστική εξουσία υπό «δικαστική αντίληψη»; **ΤΟ ΒΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 25/06/2006**

²⁶ Αξίζει να σημειωθεί ότι το Γερμανικό σύστημα απονομής της Δικαιοσύνης προβλέπει την ύπαρξη «λαϊκών δικαστών»πχ: Τα πρωτοβάθμια δικαστήρια εργατικών διαφορών (ως δικαστήρια των Länder). Οι υποθέσεις εκδικάζονται σε τμήματα από έναν επαγγελματία δικαστή και δύο λαϊκούς δικαστές, εκ των οποίων ένας εκπροσωπεί τον εργαζόμενο και ένας τον εργοδότη Τα εφετεία εργατικών διαφορών (επίσης δικαστήρια των Länder) αποφασίζουν επί προσφυγών κατά αποφάσεων των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων εργατικών διαφορών. Και στην περίπτωση αυτή, τα τμήματα αποτελούνται από έναν επαγγελματία και δύο λαϊκούς δικαστές. Τα διοικητικά δικαστήρια αποτελούνται από τρεις επαγγελματίες δικαστές και δύο λαϊκούς δικαστές.

²⁷ Δικαστικοί λειτουργοί που έλαβαν γνώση του άρθρου μου ,επεσημάναν και ορθά ότι γίνεται σύγκριση με τον Εισαγγελέα του ΑΠ.Αλλωστε την πατρότητα του όρου και της ιδέας «Γενικός Εισαγγελέας» έχει ο Πρωτοδίκης Γρεβενών Μιχαηλς Ντόστας βλ : άρθρο του σε "Η επικείμενη Αναθεώρηση του Συντάγματος και η Δικαιοσύνη", το οποίο δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στις 27.1.2013 στην ιστοσελίδα "ethemis.gr" και στη συνέχεια (στις 11.2.2013) στην ιστοσελίδα του Ομίλου "Αριστόβουλος Μάνεσης" (constitutionalism.gr)

²⁸ Μετά το Κεφάλαιο Θ' του Δεύτερου Μέρους του Πρώτου Τμήματος του ν. 1756/1988 «Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών» (ΦΕΚ Α' 35), στο άρθρο 109 αναφέρεται «Ανεξάρτητη δικαστική αρχή 1. Η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι ανεξάρτητη δικαστική αρχή.2. Δρα ενιαία και αδιαίρετα και έχει ως αποστολή τη διαφύλαξη της σύννομης και χρηστής διοικητικής δράσης που επάγεται δημοσιονομικό αποτέλεσμα και την καταπολέμηση της διαφθοράς.»

²⁹ τα Ελεγκτικά Σώματα διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στο έλεγχο της Διοίκησης ως μορφή εσωτερικού έλεγχου της.Μέχρι σήμερα έχει δημιουργηθεί ένας ικανός αριθμός ελεγκτικών σωμάτων που παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία ως προς το πεδίο δράσης τους. Όπως ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης , το Συντονιστικό Όργανο Επιθεώρησης και Ελέγχου (Σ.Ο.Ε.Ε.) Το Σώμα Επιθεωρητών

6.-Η μείωση του αριθμού των βουλευτών: σε 200. Τα μέλη της Κυβερνησεως να μην υπερβαινουν τους 20.

7.-Η κατάργηση κάθε μορφής προνομίου ή ασυλίας: για τους βουλευτές και Υπουργούς. Η σημερινή ρύθμιση του άρθρου **86 Σ** είναι ατυχέστατη και σκοπεύει δυστυχώς στο ακαταδίωκτο αφού θεσμοθετήθηκε μια εξαιρετικά πολύπλοκη διαδικασία για την ποινική δίωξη των υπουργών, η οποία πιστεύω ότι είναι αδύνατο ή μάλλον ανέφικτο, να καταλήξει στην παραπομπή τους στο ακροατήριο³⁰. **Η θέσπιση ασυμβίβαστου του αξιώματος του υπουργού με την ιδιότητα του βουλευτή.**

8.-Η καθιέρωση μόνιμων Αναπληρωτών Υπουργών ή Υφυπουργών: στα Υπουργεία Παιδείας, Αμυνας και Εξωτερικών και επί του Προϋπολογισμού, με βετιήθεια και εκλογή τους που θα επιλέγονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή με αυξημένη πλειοψηφία απο την Βουλή και θα έχουν την ευθύνη της συνέχισης της εθνικής πολιτικής .

9.-Η δημιουργία εκλογικών περιφερειών με γνώμονα την διαίρεση σε επίπεδο Περιφερειών, με βουλευτές Περιφέρειας και μόνιμο εκλογικό σύστημα. Να καθιερωθεί ασυμβίβαστο μεταξύ υπουργικής και βουλευτικής ιδιότητας. Οι υπουργοί να κωλύονται να είναι υποψήφιοι βουλευτές μετά τη λήξη της θητείας τους

10.-Προτείνεται, επίσης, ανώτατο όριο θητειών για όλα τα αιρετά αξιώματα: Για τους βουλευτές το όριο αυτό θα είναι δύο θητείες. Η διαμόρφωση και η συνεπής εφαρμογή ενός αξιόπιστου και αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου των πολιτικών δαπανών και χρηματοδοτήσεων μέσω αποκλειστικά της Δικαιοσύνης, με την ευθυνη του Γενικού Εισαγγελέα.

11.Η δημιουργία του το ΑΣΔΥ: (Ανώτατο Συμβούλιο Δημόσιων Υπηρεσιών) με ευθυνη την οργανωση και τη διοικηση του προσωπικου των δημοσιων Υπηρεσιών.- Αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι ένα νέο ΑΣΔΥ το οποίο (όπως π.χ. η Civil Service Commission στη Μ. Βρετανία) θα έχει σημαντικούς υλικούς και ανθρώπινους πόρους, ηγεσία με κύρος και αυτονομία από το κομματικοκρατικό κατεστημένο. Ένας τέτοιος οργανισμός θα μπορούσε να ελέγχεται δημοκρατικά από μια διακομματική επιτροπή του Κοινοβουλίου, με δικαστικές εγγυήσεις .Στόν μηχανισμό αυτό ν' απορροφηθεί το ΑΣΕΠ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Ο Αριστοτέλης πρώτος όρισε το πολιτευμα ως [...την τάξην ταις πόλεσι την περί τας αρχάς, τίνα τρόπον νενέμηνται και τι το κύριον της πολιτείας, και τι το τέλος της εκάστης κοινωνίας εστί.], (Πολιτικ. Γ' 5) ορισμός που ισχύει ακόμα και σήμερα. Η

Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας, Το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Υπουργείου Μεταφορών, Η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος Το Σώμα Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων . Όργανα Ελέγχου Υπουργείου Οικονομικών κλπ.-

³⁰ Άρθρο Αντωνη Αργυρού: Η Ποινική Ευθύνη Υπουργών - Προβλήματα "Παραγραφής" <http://www.lawnet.gr> 31/12/2012,

δημοκρατία είναι το πολίτευμα όπου η εξουσία πηγάζει από τον λαό, ασκείται από τον λαό και υπηρετεί τα συμφέροντα του λαού και αυτό γίνεται με κανόνες που το Σύνταγμα επιβαλλεί. Έτσι η σημερινή κρίση επιβαλλει την προσαρμογή του Συντάγματος μας για την θωράκιση της Ελληνικής Πολιτείας, στις καινούργιες πραγματικότητες. Πρέπει άμεσα να ανοίξει ευρύτατος διάλογος με όλα τα μέσα ενημέρωσης και με το Διαδίκτυο, όπου όλοι οι έλληνες πολίτες θα μπορούν να καταθέτουν τις απόψεις τους. Η Κυβέρνηση μπορεί και πρέπει ν'ανοίξει ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο, όπου οι πολίτες θα κατασούν τις απόψεις τους για την Συνταγματική Αναθεώρηση. Ο κατ' εξοχήν θεσμός της ελληνικής δημοκρατίας που θα συζητήσει τη συνταγματική μεταρρύθμιση είναι το ελληνικό Κοινοβούλιο και η αρμόδια Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, εκεί πρέπει να ετοιμασθεί **η νέα Μεταπολίτευση**. Προτείνεται άμεσα στο Υπουργικό Συμβούλιο την συγκρότηση Επιστημονικής Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος από διακεκριμένες προσωπικότητες ανεξαρτήτως ιδεολογικής προέλευσης, στο πλαίσιο της συνταγματικής μεταρρύθμισης και με Πρόεδρο προσωπικότητα εγνωσμένου κύρους και εμπειρίας στον έλεγχο συνταγματικότητας των νόμων. Η Επιτροπή μπορεί να προχωρήσει στην διεξαγωγή συνεδρίου επί της αναθεώρησης με σκοπό να διασφαλιστεί η συμμετοχή της κοινής γνώμης, ιδίως της ειδικής κοινής γνώμης, σε χώρους επιστημονικούς και κοινωνικούς που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αναθεώρηση ή για επιμέρους κεφάλαιά της, θα συλλέξει απόψεις μέσω της διαβούλευσης από τα Ανώτατα Δικαστήρια, την Κοινωνία των Πολιτών, τους φορείς, τα κόμματα, τις οργανώσεις των πολιτών, θα τις συστηματοποιήσει και θα τις καταθέσει στην κυβέρνηση, για να τις φέρει στη Βουλή ως πρόταση Αναθεώρησης του Συντάγματος, έτσι ώστε αξία να μπορούμε να εχουμε ένα νέο Σύνταγμα που υπερηφανα να λέμε:

«...Χρώμεθα γάρ πολιτεία ού ζηλούση τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν ἢ μιμούμενοι ἑτέροισι. καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἔς ὀλίγους ἀλλ' ἔς πλείονας οἰκεῖν δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκίμῳ, οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλεόν ἔς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κεκώλυται³¹...»

1/3/2013

---

³¹ ΘΟΥΚ 2.34.1-2.46.2: Ο Επιτάφιος του Περικλή.